

Ženski vestnik.

x **O sprejemu gojenk** v gospodinjstvo šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. V prvi polovici meseca oktobra se odpre petnajsti tečaj gospodinske šole. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom č. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v bosebnem posloju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani. Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu itd. Gojenke se istotako veščajo v gospodinskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in bolno živino. Gojenke, ki se žele učiti nemškega jezika, dobe v tem predmetu brezplačen pouk in priliko, da se v enem letu zadosti privaditju nemškemu jeziku. Gojenka, ki bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo, t. j. sploh za vse, 35 K, ali za ves tečaj 385 K. Vsaka gojenka mora prinesiti po možnosti naslednje obleke s seboj: dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi preskrbe v zavodu proti plačilu.) Če ima katera več obleke, jo sme prinesiti s seboj. Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjstvo šolo, morajo: 1. dovediti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih se more dovoliti spretnejši mlajši učenki; 2. znati čitati, pisati in računati; 3. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave; 4. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške; 5. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu. Prošnje za sprejem, ki jim je priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuha, naj se pošljejo do dne 10. septembra t. l. glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. V prvi vrsti se v gospodinjstvo šolo sprejemajo dekle, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; če bo pa v šoli prostora, se bodo sprejemalo tudi prosilke iz drugih dežel. Prošnje za sprejem bodo rešene med 20. in 25. septembrom. — Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske. V Ljubljani, dne 15. avgusta 1913.

x **Razpošiljanje svežega sadja.** Sadju, ki dospo na svoje mesto lično zabaleno, brez vsake poškodbe, je veselje vsake družine, kateri je bilo poslano. Brikle izkušnje, da je dospelo sadje zmečkano in gnilo, ostrašijo marsikatero gospodinjstvo, ki bi iz svojega, bogato obloženega vrta, včasih rada poslala košarico sadja svojim sorodnikom. Včasih trdijo nekateri, da je bilo sadje vzorno zloženo, a da je kri-

va pošta, da so jabolka obtočena, da je dospelo le pol košarice grozdja, iz katere se je cediti celo pot sok. V resnici je tem-le redkokrat kriva pošta. — Prvi vzrok, da je dospelo sadje pokvarjeno, je navadno, ker je bilo že preveč zrelo, ko se je odposlalo. Sadju, ki ga odposleješ, ne sme biti še užitno, zrelo, in posamezen kos brez vsake, tudi najmanjše poškodbe. Obtočeno ali madežasto sadje se vedno pokvari med vožnjo. Pri nas na Avstrijskem se razpošilja najlepše sadje iz Južne Tirolske, posebno iz Bozena in Merana. Tu se z vso skrbnostjo in pazljivostjo ne le zabali, temveč tudi obira sadje. Z rokavicami se v suhem vremenu trga na rahlo sad z drevesa ali špalirja, polaga v mehko obito košarico in že tu razprostire med vsako lego belo rutico. Le trd sad, brez najmanjšega madeža, se izbere za razpošiljanje. — Jabolka, hruške in marelice se posamezno zavijejo v svilen papir in trdo vložijo v mehko podlago iz lesne volne in svilenega papirja v lahke zabojčke ali v pletene košarice. Vsaka luknjica se tesno zamaši z razrezano lesno volno ali z mehkim zbalenim popirjem, tako, da se posamezni sadovi ne morejo dotikati drug drugega in ne se premakniti. Kar veselje je pogledati tako s sadjem vloženo košarico ali zabojček, ki mu tudi premetavanje na pošti ne more škodovati. Sploh pa ravnajo poštni uslužbeni malo bolj oprežno z zabojčki, na katerih je zapisano: „Sveže sadje“. Zato je priporočati, na vsako pošiljatev sadja napisati zgoraj navedene besede. Tudi je dobro natančno poizvedeti, kdaj prevzame in odide pošta, oziroma poštni vlak, ki ima prepeljati sadje, in ne oddati sadja dopoldne, če ima oditi še-le zvečer. Če ni pot predolga, je izbrati večer in noč, ko je hladnejše, za prevažanje sadja. — Marelice, breskve in češnje so zelo občutljive. Boljše je med posamezne lege devati papir kakor liste sadnih dreves in vinskih trt. Listje naj bo le na vrhu, da kinča pošiljatev. Se bolj občutljive so jagode in grozdje. Le lepe, cele in ne prezrele jagode naloži v majhne, lahke košarice. Prevelike množine skupaj vse pomečkajo. Več napolnjenih košaric zloži tesno v večji zaboj in tako odposli. — Grozdje, ne prezrelo, je varno in tesno naložiti v zaboj ali košarico, vsako mehko, prezrelo, poškodovano jagodo je odrezati, preden se vloži grozd. Zabojček se mora večkrat na rahlo potresti, da se jagode že doma tesno vložijo, in naložiti nekoliko čez vrh, da pokrov še nalahko stisne grozdja, a paziti je, da ga ne pomečka. Najprvo se moramo navaditi na pravilno, okusno zabalenje le zdravega sadja. Res to ne gre tako naglo, kakor smo bili vajeni dosedaj, kar stresi ga v zaboj in odposli. Toda trud in potrpljenje nam bogato poplača veselje nad lepo, nepokvarjeno pošiljateljico.

x **Vkuhanje graha v patentnih kozarcih.** Zluščil grah, odstrani vsa premajhna ali zdrobljena zrna. Zbrana zrna daj v čisto ruto in jo vtakni v vrelo vodo, v katero si dajala nekoliko soli; v njej pusti vreti grah 5 minut, potem ga vtakni za kratek čas v mrzlo vodo in takoj napolni kozarce. Na vsak literški kozarec lahko daš eno žličico sladkorja. V kozarce vlij lahno solno raztopino, tako visoko, da je ves grah po-

krit, zapri kozarec z gumijevim obročkom in steklenim pokrovčkom, nato takoj steliziraj (pogrevaj) poldrugo uro v vreli vodi. Razgrevanje ponavljaj še dvakrat v presledkih 3 do 5 dni po pol ure. Delo pri grahu se mora vršiti naglo drugo za drugim. Če pustiš grah dolgo časa zluščene, postane kisel. Včasih popije vso vodo, kar je popolnoma brez pomena. Ravno tako kakor grah vkuhaj dober stročji fižol, brez niti. Pri fižolu zadostuje dvakratno pogrevanje, v drugič čez 5 dni naj se ga pogreva 20 minut. Stroke lepo vložijo v kozarce, da stoje vsi pokoncu.

x **Cebuljne in gomoljne cvetlice, ki cveto poleti in jeseni.** Ker nam s svojim bogatim, tako zaslužnim cvetjem krase vrtove celo poletje in še dolgo v jeseni, in ker ne potrebujemo posebne střebe, so se nam zelo priljubile in so tudi zelo priporočljive. Njih čebulje in gomolje rabimo dolgo vrsto let in so potemtakem ceneje kot marsikatero drugo. Vzemimo najprej gomoljasto begonijo. Delijo se v polne z velikim raznobojnim cvetjem in v enostavne tudi z različnim cvetjem. Razmnožujejo se s semenom, potaknjenci in z razdeljevanjem gomoljev. Kdor ima zimnico (Glashaus) na razpolago, lahko pomnoži te cvetlice s semenom. Seme se dobi pri večjih vrtnarjih in se naseje v zimnice januarja in februarja. Nasejati jih je treba prav blizu okna. Ko so nekoliko dorastle, se presade v gnojak. V juniju in juliju se pa posade v lonce ali pa na za to pripravljen prostor v vrtni gredi. Drugo leto imaš pa že gomolje, katere nasadiš v lonce začetkom meseca aprila. Če nimas zimnice, postavi jih k oknu v zakurjeni sobi. Cvetje navadno v sredi poletja. Cvetje je temnordeče, rožnato, rmenno in čisto belo. Razmnožuje se nadalje s potaknjenci in z razdelitvijo gomoljev. S potaknjenci se razmnožujejo tako, da se odrežejo stranski izrastki in se vsade v lonce in ti postavijo na toplo. To naj se zgodi v zgodnji spomladi. Z razdelitvijo gomoljev pa naj se počaka gorkega letnega časa. Nekatero vrsto begonij so: bavarija z enostavnim rožnim cvetjem, lafajeta s polnim rdečim cvetom, Helena Harms z rumenim cvetom, Alice Trousse rožno cvetje. Prevročega solca ne preneso. V polsenici najbolje uspevajo. Zemlja mora biti dobro pognojena.

Prusija za vzgojo šoli odrasle ženske mladine. Na Pruskem imajo že obširne in visoko razvite ustanove za vzgojo šoli odrasle moške mladine. Pri tem delu je država sama na prvem mestu. Sedaj je pa prusko naučno ministrstvo izdalo odlok, glasom katerega ima biti odslej te skrbi deležna tudi ženska mladina. V proračunu za l. 1913 so v ta namen že določena primerna državna sredstva. Zanimivo je, kako pruski minister utemeljuje svoje odredbo. Pravi namreč med drugim: „Kdor hoče vzgojiti telesno in npravo močan, bogaboječ, kralju in domovini zvest rod, ta mora pomagati tudi za to skrbeti, da bo ženska mladina na duši in telesu zdrava, na znotraj utrjena in oborožena z onim znanjem in zmožnostmi, ki so ji kot bodoči moževi pomočniki, vzgojitelji otrok, gojitelji družinske sreče in kot nositelji in varuhinji npravnih šeg neobhodno potrebne.“

gato obdarovan. Hudobni hlapci pa so bili obsojeni na več let ječe. Ko je bil star Stanislav 28 let, mu je podelil grof lepo veleposestvo kot naknadno plačilo za rešitev gospe. Tako je nekdanji reven pastir postal radi svoje poštenosti srecen mož.

y **Strajk poljedelskih delavcev v Italiji.** V najrodovitnejši pokrajini Italije — Ferrari — je izbruhnil strajk poljedelskih delavcev. Strajka se udeležuje 150.000 delavcev. Boj se vrši med „delavsko zbornico“ v Ferrari, ki združuje pod svojim okriljem vse pokrajinske zveze kmečkih delavcev, in zvezo veleposestnikov, takozvano „Federazione Agraria“. Preprij med bogatimi veleposestniki in delavci izvira že iz leta 1911. Ze tedaj se je razvnel prvi večji strajk posloj in poljedelskih delavcev. Delavci so namreč zahtevali, naj se z njimi bolj ljudomilo ravna in naj gospodarji svojim oskrbnikom (valpetom) naročijo, da se z delavci ne bo postopalo tako kot s sužnji. Delavska zbornica je še posebej zahtevala, naj bi veleposestniki sprejemali v delo le tiste delavce, katere bi zbornica, to je deloposredovalnica organizacije delavcev priporočila. Veleposestniki, ki so večinoma sami brezverski in židovski milijonarji, so rajši pustili, da je skoro vsa žetev poginila, kakor da bi bili ugodili delavskim željam. Se-le po dolgotrajnih pogajanjih se je posrečilo mestnemu oblastniku v Ferrari, da je dosegel sporazum med delavci in liberalnimi veleposestniki. Vsaka stranka je polovico svojih zahtev popustila in delavci so šli zopet na delo. L. 1911 je bil strajk še dokaj miren. Delavci niso prirejali nobenih nemirov. Letos pa so začeli poljedelski delavci strajkati pod vodstvom anarhistov in socialnih demokratov. Radi tega je imel letošnji strajk tudi popolnoma drugo lice. Od rdečih prenapetnežev nahujskani delavci so pobijali šipe hiš, uničevali kmetijsko orodje in stroje, s silo odganjali mirne delavce od dela, prirejali burne obhode po vaseh in delali javen nemir, tako, da je posegla vlada vmes in poslala vojaštvo v najbolj razburjene kraje. Najhujše razgrajanje so zaprli, delavci so šli zopet na delo, a dosegli niso nič. Zakaj ne? Ker so ubogali socialne demokrate in so rabili silo. Škoda na polju, kjer gnije nepožeto žito, in na pokvarjenih strojih, je velika. — Tukaj vidimo zopet, da za poštenega hlapca, dninarja in sploh vsakega delavca, socialna demokracija ne pomeni nič drugega kot nesrečo. Kmečki delavci, vaša strokovna organizacija je edino Jugoslovanska Strokovna Zveza

Kmečki delavec.

y **Kdor pije šnops, naj ne toži čez draginjo!** Socialni demokratje se vedno pritožujejo o draginji in uganjajo svoje hinavsko politiko ter očitajo kmetu, da je kriv draginje. Kaj pa je glavni vzrok, da je toliko bede v družinah? Ne draginja, ampak nesrečni šnops. Ubogi delavci, preslepljeni od socialno-demokratskih nauk, zapravljajo zvečer po gostilnah svoj težko prislužen denar za „frakeljne šnopsa“. Zlasti ob sobotah je vse polno zvestih „backov“ socialne demokracije po gostilnah. Seveda, potem ko je zapravljen denar, se lahko toži čez draginjo. Ako bi se denar uporabljal za hrano in ne za šnops, bi odpadlo mnogo tožb o draginji. Koliko se proda na leto alkoholnih pijač v Avstriji, naj povejo sledeče številke. Vsako leto se popije 20 milijonov hektolitrov piva v vrednosti 600 milijonov kron in šnopsa za 340 milijonov kron. Vseh alkoholnih pijač se popije v skupni vrednosti za 1720 milijonov kron. Ako bi se popilo manj alkohola, bi se lahko živelo več mesa in drugih živil. Dokler bo ubogo delavstvo sledilo socialnim demokratom in pilo šnops, tako dolgo naj ne toži čez draginjo!

y **Slovenec, tvoja zemlja je zdrava.** Slovenci nimamo samo lepe domovine, ampak tudi zdravo. Na naših zalih kmečkih livadah veje zdrav zrak. In to je zlata vredno. Tisočkrat več vredno je, kot vsa mastna plačila v zaduhlih tovarnah in izprehodi po mestnih nasadih. Jetika ali sušica mori ljudi najbolj po mestih in v tovarnah. Prah, smrad, nezdrav zrak, zaduhla stanovanja, skoro nobene izpremembe glede hrane in neenakomerno telesno gibanje, vse to pospešuje v delavskih vrstah sušico. Na leto umrje v Evropi 500.000 ljudi na jetiki. Od teh 500.000 je 300.000 tovarniških delavcev. To je ogromno število. V Avstriji pride na 1 milijon prebivalcev 3.300 jetičnih, v Nemčiji 2200, na Angleškem 1400, v Italiji 1300. V Nemčiji znaša na leto število jetičnih oseb 1 milijon. Dobra tretjina smrtnih slučajev med 15. in 70. letom se pripisuje jetiki. Med velevladstvi v Evropi ima Italija v seznamu za jetiko najmanjše število mrlicev in bolnikov. To pa radi tega, ker je tam najmanj tovarn. Kako srečne se torej lahko čutijo kmečki delavci, ki v lepi božji naravi in v vsakdanjem svežem zraku opravljajo svoje delo. Med našim delavstvom na deželi še sušica dosedaj ni imela mnogo žetve. Slovenec, tvoja zemlja je zdrava, ne sili v mesta, tovarne in v tujino!

y **Poštenost ga je osrečila.** Na Poznanjskem (v Nemčiji) živi v vasi Plasince bogat veleposestnik, Poljak Stanislav Dlugoš. Mož ima krasno veleposestvo in velja sploh za zelo bogatega. Kot 14leten deček, sin nekega dninarja, je pasel živino svojemu gospodarju. Radi njegove pridnosti in poštenosti ga je gospodar večkrat obdaril s kako denarno svoto. Mali Stanislav je ta darila pridno shranjeval v hranilnico. Nabrala se je že precejšnja svota. Nekega dne, Stanislav je bil star že 17 let, najde na potu na planini listnico z denarjem. Bilo je v njej 30.000 mark (32.000 K) denarja. Pastirček gleda začuden lepe bankovce, v srečo se mu porodi želja, da bi si jih prilastil. Skrije jih v torbico, v kateri je imel shranjena živila in sklene, denar obdržati za-se. En celi dan je nosil hlapec bankovce za seboj. Vedno jih je hodil gledat in jih prešteval. Poprej vesel mladenič je postal naenkrat čmeren, niti krave-sivke, katero je izmed cele črede najraje imel, ni več božal. Vest se mu je oglašala in pravila: Denar ni tvoje, ne boš srecen, če si ga pridržiš. — Vest je bila vedno glasnejša in končno se Stanislav ni mogel več premagovati. Zvečer drugega dne, ko je spravil živinico v hlev, se napolni doli v vas in nese denar g. župniku. Tam je izvedel, da je izgubil denar neki grof, ki je bil pred nekaj dnevi v tistih krajih na lovu. Gospod župnik je pohvalil mladeniča radi njegove poštenosti in mu sporočil, da je dotični grof obljubil poštenemu najditelju eno tretjino cele svote. Kdo bi bil mogel popisati veselo presenečenje Stanislavovo! Gospod župnik mu je naložil denar v domačo hranilnico. Stanislav je sicer opustil službo pastirja, a šel je za hlapca h grofu, katerega denar je on našel. Grof kakor vsi v gradu so ga spoštovali. Bili so pa v gradu 3 hlapci, kateri so bili prave hudobe. Čitali so socialno-demokratske liste, zahajali v slabo družbo in pijančevali cele noči. Nekeč je bila grofica sama doma. Oni trije hlapci so v pozni nočni uri napadli grofico, hoteč jo oropati denarja. Hudobneži so se našemili, da jih gospa ni mogla spoznati. Ko so vdrli v njeno sobo, so jo podrli na tla, ji zamašili usta in jo zvezali. Nato pa so vdrli v blagajno in odnesli ves denar. Stanislav je slišal rop in je z vrtnarjem šel v gospejno sobo. Med vrati se srečajo s hudobneži. Razvil se je boj. Stanislav je bil močan in je takoj premagal najhujša 2 nasprotnika. Ko je prišla še ena dekla na pomoč, in je bila tudi gospa rešena mučnega položaja, bil je premagan tudi tretji napadalec. — Stanislav je bil od gospe bo-